نخست‌وزیر ترکیه: در حال کار با ایران و روسیه برای تضمین صلح پایدار در سوریه هستیم

فارس–«بینالی ییلدیریم» درپاسخ به سؤالی درباره سفرهای مقامات نظامی ودیپلماتیک ایران وروسیه به آنکارا بدون جواب دادن صریح گفت: ما در حال کار با ایران و روسیه برای تضمین صلح پایدار در سوریه هستیم. نخست وزیر ترکیه تاکید کرد: برای آینده سوریه و بازگشت مردم این کشور به وطن‌شان، چیزی عادی‌تر از این وجود ندارد که ترکیه به راه‌حل‌هایی کمک کند که باید از نزدیک آن‌ها را دنبال کند.

گفت‌وگو با سرلشکر باقری، سردار پاکپور و دکتر رحیم پور درباره نتایج مذاکرات ترکیه

میزگرد تحولات منطقه در ارتفاع ۳۶ هزار پا

سرلشکر باقری: جزیره مستقل کردستان چه زمینی چه هوایی امکان ادامه حیات نخواهد داشت

اختصاصی خراسان

مجید اخوان
خبرنگار و نماینده صدا وسیما در ترکیه

سفر رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به ترکیه که نخستین سفر در عالی ترین سطح از یک مقام نظامی پس از انقلاب اسلامی بود، هفته گذشته کانون توجه رسانه ها و تحلیل گران شد. این سفر به دعوت «خلوصی آکار» رئیس ستاد کل ارتش ترکیه از سرلشکر باقری انجام شد و او طی سه روز با عالی ترین مقامات سیاسی، نظامی و امنیتی ترکیه دیدار و درباره آخرین تحولات دوجانبه ومنطقه ای گفت وگو کرد. این سفر در پایان نیز از سوی مقامات هر دو کشور نتایج بسیار مثبت داشت و موفق ارزیابی شد و برای آن می توان ویژگی هایی برشمرد، ویژگی اول این سفر، زمان آن است چون زمانی انجام شد که منطقه چالش های جدی و تعیین کننده ای دارد و کاملا در یک نقطه عطف تاریخی و در حال گذار است، از جمله تحولات سوریه که دارای سرنوشت روشنی نیست و به رغم آن که جریانات تکفیری شکست های پی در پی را متحمل شدند اما همچنان حضور دارند، از سوی دیگر عراق در شرایطی بسیار حساس به سر می برد و بحران قطر و یمن هم ادامه دارد که همه این ها نشانه حساسیت و ویژگی زمانی این سفر بود.

■ همزمانی سفر با تهدیدهای تجزیه طلبانه در منطقه

این همزمانی با تحولات منطقه قابل توجه است. در حالی که تحرکات تهدید کننده و تجزیه طلبانه ای همچون همه پرسی اقلیم کردستان عراق در حال ظهور است، این سفر می تواند بر روند تجزیه ای که آغاز شده است اثر بگذارد؛ موضوعی که در صورت تحقق تابع قاعده دومینو است یعنی از هر جا شروع شود به ترکیه و ایران ختم خواهد شد. ترکیه که آبستن بیشترین حوادث است، بیشترین ضرر را خواهد کرد. البته تغییر ژئوپلیتیک در منطقه می تواند برای همه کشورهای منطقه به نوعی پیامدهای منفی داشته باشد.

■ ملاقات‌های ۲ بازیگر و قدرت تعیین کننده

ویژگی دوم سفر، سطح ملاقات های دو بازیگر و قدرت تعیین کننده خاورمیانه بود چرا که ایران و ترکیه در کنار عربستان و حتی رژیم صهیونیستی در حقیقت بازیگران اصلی تحولات منطقه محسوب می شوند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی دیدارهایی در این سطح بین نیروهای مسلح دو کشور اصلا وجود نداشت. به همین دلیل حساسیت دیگری وجود دارد که بعد از حدود ۴۰ سال در چنین سطحی دیدار صورت می گیرد. به همین دلیل این سفر و ملاقات ها در ابعاد مختلف می تواند بسیار مهم ارزیابی شود و چنان چه توافق های صورت گرفته عملیاتی شود قطعا شرایط متفاوتی در مقایسه با گذشته خواهیم داشت.

■ همزمانی با مذاکرات آستانه

از ویژگی های دیگر این سفر، همزمانی با مذاکرات آستانه است که با مشارکت روسیه و ترکیه ادامه دارد و به نظر این سفر می تواند مذاکرات آستانه را تقویت کند.

■ هشدار به عربستان

همچنین این سفر هشداری به عربستان بود، عربستانی که همچنان با تداوم تهاجم به یمن دچار توهم قدرت در منطقه شده و توافق بر سر افزایش همکاری های ایران با ترکیه در کنار ناکامی عربستان در فشار به قطر آن را در گوشه رینگ منطقه قرار داده است. اگر به سال پیش بر گردیم ترکیه و عربستان در سوریه موضعی متحد داشتند. حالا شکافی میان عربستان و ترکیه به عنوان دو بازیگر منطقه و مهم تر از همه شکافی بین ترکیه و جهان عرب در حال شکل گیری است. پس با این سفر تحولی اساسی در رویارویی های منطقه ای اتفاق خواهد افتاد و پازل عربستان در مقایسه با گذشته ضعیف تر خواهد شد. شاید ایران و ترکیه نخواهند هشداری به عربستان بدهند ولی به صورت طبیعی عربستان می تواند از این فضای جدید به نوعی این هشدار را دریافت کند.

■ میزگردی در ارتفاع ۳۶ هزار پایی

بالاخره یکی از مهم ترین و اثر گذارترین سفرهای عالی ترین مقام نظامی ایران پایان یافت و فرصتی پیش آمد تا در مسیر برگشت و در هواپیما به تحلیل آن بپردازم. با رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، فرمانده نیروی زمینی سپاه و معاون آسیا و اقیانوسیه وزارت امور خارجه میزگردی صمیمی تشکیل دادم.

■ سرلشکر باقری: ایران و ترکیه هم نظرند که همه پرسی کردستان عراق نباید اتفاق بیفتد

رئیس ستاد کل نیروهای مسلح در پاسخ به این سوال که مهم ترین ویژگی این سفر که در منطقه می تواند بر روابط دو کشور تاثیر بگذارد چیست، گفت: به طور خاص درباره عراق یکی از مهم ترین مسئله هایی که این روزها با آن مواجه

هستیم همین احتمال برگزاری همه پرسی در کردستان عراق است که در این زمینه صحبت کردیم. دو کشور هم نظر بودند که اگر این اتفاق بیفتد آغاز یک دوره طولانی از درگیری و آتش در عراق خواهد بود و آثار آن ایران و ترکیه را تحت تاثیر قرار خواهد داد. در این باره نتیجه قطعی این است که حتما دو کشور با این موضوع مخالف هستند و این امر نباید اتفاق بیفتد. زیرا آغاز یک فرایند غلط خواهد بود.

■ جزیره مستقل کردستان چه از طریق زمینی چه از طریق هوایی امکان ادامه حیات نخواهد داشت

از سرلشکر باقری پرسیدم اگر این اتفاق رخ دهد و اکنش ایران چه خواهد بود؟ او تاکید کرد: مسئله مربوط به داخل عراق است و قاعدتا ما به طور فیزیکی امکان ورود به کشور دیگری را نداریم، اما نکته ای که وجود دارد این است که کردها باید بدانند در جزیره ای قرار دارند که در اطراف آن کشورهای عراق، ترکیه، ایران و سوریه با این همه پرسی و به اصطلاح رسیدن به استقلال مخالف هستند و چنین جزیره ای راه به جایی نخواهد داشت، یعنی چه از طریق زمینی چه از طریق هوایی امکان ادامه حیات نخواهد داشت. این یک فرایند از پیش شکست خورده است. این تفاهم نظری است که به طور قطعی میان ایران و ترکیه و در سایر جلسات با عراق و سوریه رخ داده است و این اتفاق نظر وجود دارد.

سردار باقری در ادامه گفت: مسئله دیگری هم که در عراق وجود دارد، مسئله اقدامات الحشد الشعبی برای کمک به ارتش عراق جهت تصرف تلعفر است و برخی نگرانی ها در بین دوستان ترکیه وجود داشت که آیا مسائل قومی مربوط به ترکمن ها موجب مشکلاتی نخواهد شد که ما نیز برای آنان توضیح دادیم که الحشد الشعبی یک تشکیلات قانونی و بسیج مردمی قانونی در عراق است و به خواست مرجعیت به کمک ارتش آمده و این مسئله در مجلس عراق نیز به تصویب رسیده است. از سوی دیگر از همه اقوام از جمله ترکمن ها در الحشد الشعبی عضویت دارند و از همه مذاهب از جمله اهل سنت نیز در آن حضور دارند و به هیچ وجه حضور الحشد الشعبی در پاک سازی و تصرف یک سرزمین از دست داعش به معنای ورود به جریان های قومی و تغییر بافت قومی یا مذهبی مناطق نیست.

■ سردار پاکپور: آمریکا و غرب ترکیه را در تله آفساید گرفتار کردند

سردار محمد پاکپور فرمانده نیروی زمینی سپاه که آن سوی میز نشسته بود، گفت: دوستان ما در ترکیه متوجه خلأ همکاری های نظامی–دفاعی میان دو کشور شده اند و به این موضوع پی برده اند که برای پر کردن این خلأ نباید وقت تلف شود. فرمانده نیروی زمینی سپاه درباره سوریه هم گفت: ترکیه به این نتیجه رسیده که به جای کشورهای استکباری از قبیل آمریکا برای حل مسئله سوریه و حتی عراق ملزم به تعامل با ایران است زیرا نگاه این کشورها به منطقه از دیدگاه منافع شان است نه از زاویه ثبات و آرامش؛ به این رویکرد می توان از اظهارات اخیر و مطالب منتشر شده در رسانه های این کشور پی برد. سردار پاکپور تصریح کرد: ایران قبلا برای حل معضل عراق و سوریه به منظور تعامل با ترکیه خیلی تلاش کرد اما متاسفانه به دلیل فتنه گری برخی ها ترکیه فکر کرد می تواند بدون تعامل با ایران مشکل را حل کند ولی به مرور زمان ترکیه متوجه این مطلب شد که این ایران است که در سوریه و عراق حرف اول را می زند؛ البته ترکیه نگران مرزهای خودش است زیرا به عنوان مثال اوضاع در ادلب به گونه ای است که ممکن است یک میلیون سوری به ترکیه سرازیر شوند و ترکیه هم ظرفیت پذیرش این تعداد را ندارد. آنکارا متوجه حضور آمریکایی ها و تجهیز عناصری که به نوعی دشمن ترکیه محسوب می شوند، شده است چون همانگونه که می دانید آمریکایی ها نزدیک به ۱۰۰ کامیون سلاح به نیروهای کردی در سوریه داده اند و این موضوع موجب نگرانی آنکارا شده است که مبادا روزی این سلاح ها وارد ترکیه و به سوی آن ها گرفته شود و به نوعی آن ها را در تله آفساید گرفتار کند.

■ خط و نشان وزارت خارجه درباره بحران آفرینی جدید در منطقه

مسئله همه پرسی در اقلیم کردستان محور این میز گرد بود به طوری که معاون آسیا و اقیانوسیه هم گفت: اجازه ایجاد بحران جدیدی را نه به آمریکا نه رژیم صهیونیستی نه سایر قدرت های استعمار گر نخواهیم داد. ابراهیم رحیم پور معاون آسیا و اقیانوسیه وزارت امور خارجه گفت: بیش از ده جنگ و بحران در منطقه و اطراف دو کشور ایران و ترکیه وجود دارد و ما اجازه ایجاد بحران جدیدی از جمله همه پرسی در اقلیم کردستان عراق را نخواهیم داد. او اضافه کرد: ما با همین لحن با دوستان خودمان در اقلیم کردستان صحبت کردیم و ادامه خواهیم داد و ترکیه هم خوشبختانه همین نظر را دارد و از این نظر این سفر در موقعیت ویژه ای انجام شد. دکتر رحیم پور ادامه داد: هر آن چه از این سفر انتظار داشتیم محقق شد و فکر می کنیم طرف ترک هم از این سفر راضی و خشنود است و همکاری های مشترک ایران و ترکیه را علیه هیچ کشوری نمی داند. وی خطاب به کشورهایی که این سفر را ارزیابی می کنند، گفت: آن ها باید نگاهشان واقع بینانه باشد چون اگر وضعیتی که در منطقه وجود دارد مهار نشود بحران های جدیدی را ایجاد خواهد کرد و از جمله این بحران ها همه پرسی در اقلیم کردستان است. با کم کردن ارتفاع هواپیما در آسمان تهران میز گردها هم به پایان رسید. اما آن چه همچنان در اوج می ماند اقتدار جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از قدرت های منطقه ای است که با این سفر این قدرت نه تنها به رخ فرا منطقه کشیده شد بلکه تلنگری هم به غرب و ناتو بود.

یادداشت

سفری مهم در برهه ای حساس

در شرایطی که طیف بارزانی و احزاب همراه وی همچنان به برگزاری همه پرسی ۲۵ سپتامبر اصرار دارند ایران و ترکیه به عنوان دو کشور همسایه عراق در صورت تحقق این امر در حوزه امنیت ملی خود با چالش هایی مواجه خواهند شد، بر همین اساس وجود هماهنگی تهران–آنکارا در این برهه، ضروری و با سفر عالی ترین مقام نظامی ایران یعنی سرلشکر باقری رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به ترکیه و موضع گیری صریح در قبال تجزیه عراق تا حدی محقق شده است. وابستگی اقلیم کردستان عراق به دو کشور ایران و ترکیه در عین مخالفت های اصولی بغداد با موضوع همه پرسی و انباشت مشکلات لاینحل با اربیل به گونه ای است که ماه هاست رسانه های کردی به موضوع فشارهای احتمالی این دو کشور و موافق نبودن سردمداران کُرد با تعویق و برگزار نکردن همه پرسی پرداخته اند. احتمال انسداد گذرگاه های مرزی دو کشور به روی اقلیم کردستان یکی از موضوعاتی بوده که مدام از سوی رسانه های کردی تجزیه و تحلیل شده و جو روانی خاصی را بر بازارهای اقلیم غالب ساخته است. نگرانی ها از احتمال کمبود مواد غذایی و ضروری به گونه ای بود که مسئولان حکومت اقلیم را به تکاپو انداخت تا این گونه و انمود کنند ایران و ترکیه به دلیل منافع اقتصادی ناشی از مراودات تجاری با اقلیم حتی در صورت برگزاری همه پرسی و تحقق ایده جدایی از عراق، به چنین روابطی تداوم خواهند بخشید. اما سفر سرلشکر باقری به ترکیه چنان بر جامعه سیاسی–رسانه ای اقلیم کردستان تاثیر گذار بوده است که کمتر رسانه ای در شمال عراق پیدا می شود در مدت این سفر به اخبار و تحلیل های مربوط به آن بی توجه بوده باشد. شماری دیگر از تحلیل گران کُرد بر این عقیده بودند که محدود کردن این سفر به موضوع همه پرسی کاری اشتباه است و ایران و ترکیه به رغم اختلاف دیدگاهی که در بعضی از موضوعات منطقه ای به ویژه سوریه دارند اینک درباره تهدیدهایی از نوع کردی در منطقه به نوعی اتحاد دوباره رسیده اند. به هر حال، این سفر پس از اعلام حمایت نخست وزیر رژیم صهیونیستی از تجزیه عراق و تشکیل دولت مستقل کردستان و درخواست هایی از سوی جامعه یهودیان با هدف بازسازی روابط کردی–یهودی، اهمیت فوق العاده ای داشت، سفری که در برهه ای حساس نشان داد جمهوری اسلامی ایران با وجود داشتن روابط حسنه و دیرینه با کردهای عراقی در مراحل پیش و پس از سقوط رژیم بعثی صدام، در حوزه امنیت ملی خود اجازه عبور از خط قرمزها را نخواهد داد.

سید حسام رضوی-مدیر دفاتر خارجی خبرگزاری تسنیم